

Sygn. akt IV Pa 29/23

IV Pz 9/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2023 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Górny (spr.)

Sędziowie: sędzia Dorota Załęska, sędzia Sławomir Matusiak

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Wawrzyniak

po rozpoznaniu na rozprawie 5 grudnia 2023 roku w Sieradzu

sprawy z powództwa M. L.

przeciwko Sądowi Okręgowemu w Ł.

o wynagrodzenie za pracę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli - Sądu Pracy

z dnia 19 lipca 2023 roku sygn. akt IV P 44/23

oraz zażalenia powódki

na postanowienie zawarte w wyroku Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli - Sądu Pracy

z dnia 19 lipca 2023 roku sygn. akt IV P 44/23

z apelacji pozwanego:

oddala apelację;

nie obciąża pozwanego obowiązkiem zwrotu powódce kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

z zażalenia powódki:

oddala zażalenie.

Sygn. akt IV Pa 29/23

Sygn. akt IV Pz 9/23

UZASADNIENIE

W pozwie z 12 kwietnia 2023 roku M. L. wniosła o zasądzenie od Sądu Okręgowego w Ł. - tytułem wyrównania wynagrodzenia za pracę - kwoty 20 153,76 zł (dwadzieścia tysięcy sto pięćdziesiąt trzy złote i siedemdziesiąt sześć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwot:

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 1 lutego 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 1 marca 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 1 kwietnia 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 4 maja 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 1 czerwca 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 1 lipca 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 2 sierpnia 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 1 września 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 1 października 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 2 listopada 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 1 grudnia

roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 3 stycznia 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia 1 lutego

roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia 1 marca 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia 1 kwietnia 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia 2 maja 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia 1 czerwca 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia 1 lipca 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia 1 sierpnia 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia 1 września 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia 3 października 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia 2 listopada 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia 1 grudnia 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia 2 stycznia 2023 roku do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy w Ł. nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie w całości.

Sąd Rejonowy Sąd Pracy w Zduńskiej Woli, wyrokiem z 19 lipca 2023 roku, zasądził od Sądu Okręgowego w Ł. na rzecz M. L. kwotę 20 153,76 zł (dwadzieścia tysięcy sto pięćdziesiąt trzy złote i siedemdziesiąt sześć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwot:

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 1 lutego 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 1 marca 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 1 kwietnia 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 4 maja 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 1 czerwca 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia lipca 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia sierpnia 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 1 września 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia października 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia listopada 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia 1 grudnia 2021 roku do dnia zapłaty,

486,28 zł (czterysta osiemdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia osiem groszy) od dnia stycznia 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia 1 lutego 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia 1 marca 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia kwietnia 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia maja 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia 1 czerwca 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia 1 lipca 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia 1 sierpnia 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia września 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia października 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia listopada 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia grudnia 2022 roku do dnia zapłaty,

1 193,20 zł (jeden tysiąc sto dziewięćdziesiąt trzy złote i dwadzieścia groszy) od dnia stycznia 2023 roku do dnia zapłaty (pkt 1),
wyrokowi w pkt 1 nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 14 307,94 zł (czternaście tysięcy trzysta siedem złotych i dziewięćdziesiąt cztery grosze) (pkt 2),
nie obciążył pozwanego obowiązkiem zwrotu opłaty sądowej, od uiszczenia której powódka była zwolniona oraz obowiązkiem zwrotu powódce kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3).

Wyrok poprzedziły następujące ustalenia i rozważania sądu I instancji:

Powódka jest sędzią Sądu Okręgowego w Ł. w stanie spoczynku. W roku 2021 powódka otrzymywała uposażenie ustalone w oparciu o przeciętne wynagrodzenie z II kwartału roku 2019 (ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego) - zgodnie z brzmieniem art. 12 ustawy z 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021. W kolejnym roku, uposażenie powódki wypłacano z uwzględnieniem przeciętnego wynagrodzenia z II kwartału roku 2020 (ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego) - na podstawie art. 8 ustawy z 17 grudnia 2021 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022.

Gdyby powódce wypłacano uposażenie w wysokości, o której mowa w art. 91 § 1c w zw. z art. 100 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, w okresie od 1 stycznia roku 2021 do 31 grudnia 2022 roku, otrzymałaby je w kwocie wyższej o 20 153,76 zł.

Dla Sądu Rejonowego stan faktyczny nie był sporny. Strona pozwana nie kwestionowała stażu pracy powódki oraz wysokości wywiedzionych przez nią roszczeń.

W ocenie sądu pierwszej instancji, powództwo zasługiwało na uwzględnienie. Sąd wskazał, że zasady ustalania wynagrodzeń sędziów sądów powszechnych, w tym uposażeń sędziów w stanie spoczynku, zostały uregulowane w art. 91-91 a w zw. z art. 100 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 365 z późn. zm.). Wysokość wynagrodzenia sędziów, zajmujących równorzędne stanowiska sędziowskie, różnicuje staż pracy lub pełnione funkcje (art. 91 § 1 u.s.p.). § 1c art. 91 cyt. ustawy stanowi, że podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53), z zastrzeżeniem § 1d. Stosownie do § 1d cytowanego przepisu, jeżeli przeciętne wynagrodzenie, o którym mowa w § 1c, jest niższe od przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za drugi kwartał roku poprzedzającego - przyjmuje się podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w dotychczasowej wysokości. Z kolei art. 91 § 2 u.s.p. stanowi, że wynagrodzenie zasadnicze sędziego określa się w stawkach, których wysokość ustala się z zastosowaniem mnożników podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego, o której mowa w § 1c. Stawki wynagrodzenia zasadniczego na poszczególnych stanowiskach sędziowskich oraz mnożniki, służące do ustalenia wysokości wynagrodzenia zasadniczego sędziów w poszczególnych stawkach, określa załącznik do ustawy. Sędziemu przechodzącemu lub przeniesionemu w stan spoczynku z powodu wieku, choroby lub utraty sił przysługuje uposażenie w wysokości 75% wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat, pobieranych na ostatnio zajmowanym stanowisku (art. 100§2).

Sąd Rejonowy zauważył, że w roku 2020, ustawodawca - w co do zasady epizodycznej regulacji - ustawie z 19 listopada 2020r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 (Dz. U. z 2020r. poz. 2400), zmodyfikował ustrojowy schemat kształtowania wynagrodzenia sędziego, określając (art. 8), że podstawę jego wyliczenia stanowić będzie przeciętne miesięczne wynagrodzenie z II kwartału roku 2019 ogłaszane w trybie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Analogiczne rozwiązanie - stanowiące odstępstwo od uzależnienia wysokości wynagrodzenia sędziego od przeciętnego wynagrodzenia za II kwartał roku poprzedniego

- powielono w ustawie z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. z 2022r. poz. 2445). W kolejnym roku, ustawodawca zdecydował się powiązać wysokość wynagrodzenia sędziego z kwotą 5444,42zł, wprost określoną w art. 8 ustawy z 1 grudnia 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023. Sąd pierwszej instancji nadmienił również, że w wypadku zastosowania przepisów ustrojowych, pobory ustalano by w korelacji z kwotą 6.156,25 (przeciętne miesięczne wynagrodzenia w II kwartale 2022 r.).

Z powyższego wynika, stwierdził sąd, że w trzech kolejnych latach wprowadzono istotne i to niekorzystne z punktu widzenia zatrudnionego sędziego, odstępstwa w zakresie kształtowania jego wynagrodzenia. Jednocześnie ustawodawca nie dokonał zmian w ustawie ustrojowej, w tym formalnie nie zawiesił i nie uchylił żadnego z zawartych w niej przepisów. Oczywistym jest, iż w sytuacji wątpliwości dotyczącej mocy obowiązującej przepisów o sprzecznej treści, zawartych w aktach prawnych wydanych w różnym czasie i w wypadku, gdy przepisy późniejsze nie uchylają wcześniejszych, należy przyznać prymat przepisowi późniejszemu (*lex posteriori derogat legi priori*) - uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1993 r., I PZP 12/03 nie publ, wyrok z dnia 12 kwietnia 1994 r., I PRN 12/94, OSNAPiUS 1994/4/61, z dnia 21 czerwca 1994 r., I PRN 38/94, OSNAPiUS 1994/10/162). Nie oznacza to jednakże, iż sąd pozbawiony jest prawa do oceny, czy „nowe” regulacje pozostają w zgodności z normami rangi konstytucyjnej. W ocenie Sądu Rejonowego, skoro Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej, jej przepisy stosuje się bezpośrednio, zaś sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP), to istnieje możliwość samodzielnego dokonania przez sąd oceny zgodności przepisów ustawowych z Konstytucją na użytek rozpoznawanej sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2016 roku, III KRS 45/12, Lex nr 2288955). Obowiązkiem sądów jest wymierzanie sprawiedliwości (art. 10 ust. 2 i art. 175 ust. 1 Konstytucji). Sędzia nie może stosować ustaw bez uwzględnienia kontekstu konstytucyjnego. W konsekwencji, w jednostkowej sprawie, sąd może odmówić stosowania przepisu ustawy lub rozporządzenia, jeżeli stwierdzi jego sprzeczność z prawem hierarchicznie wyższym. Nie narusza to kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, który ma inny przedmiot orzekania (art. 188 Konstytucji) - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2012 roku, III PK 87/11 LEX nr 1619703. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wywołuje ten skutek, że zakwestionowane przepisy tracą moc z chwilą wskazaną przez Trybunał, podczas gdy stwierdzenie takiej niezgodności przez sąd jest podstawą do odmowy zastosowania zakwestionowanego przepisu w toku rozpoznawania określonej sprawy, pomimo, że formalnie przepis ten pozostaje w systemie prawnym. Biorąc pod uwagę powyższe założenia, Sąd Rejonowy nie znalazł podstaw do zawieszenia postępowania do czasu rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny sprawy z wniosku Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego dotyczącej niezgodności z Konstytucją przepisów ustawy z 1 grudnia 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023. Od czasu wejścia w życie noweli z 20 marca 2009r. (Dz. U. Nr 56, poz. 459) wynagrodzenia sędziów ustalane są jako niewaloryzowany iloczyn przeciętnego wynagrodzenia w II kwartale roku poprzedzającego i stosownego mnożnika, podczas gdy wcześniej był to, podlegający waloryzacji, iloczyn kwoty bazowej i owego mnożnika. Ustawodawca przyjął więc - jako instrument urealniania płac - nie waloryzację, lecz koncepcję progresywnego wynagrodzenia, stanowiąc jednocześnie, że w razie zmian niekorzystnych (obniżenia się wynagrodzenia w II kwartale w stosunku do roku poprzedniego) wynagrodzenia sędziów pozostają na niezmiennym poziomie (art. 91 § 1d u.s.p.). zdaniem sądu meriti, oczywistym celem tych przepisów jest uniezależnienie wysokości wynagrodzeń sędziów, mających odpowiadać godności urzędu (art. 178 ust. 2 Konstytucji), od wahań koniunktury gospodarczej, w tym przejściowych trudności finansowych kraju. Sędziowie są jedyną grupą zawodową w Polsce, której Konstytucja gwarantuje prawo do wynagrodzenia „odpowiadającego godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków”. Art. 178 ust. 2 ustawy zasadniczej wyznacza, chociaż w sposób mało precyzyjny, pewien konieczny standard, który musi być respektowany przez ustawodawcę przy ustalaniu ustawowych zasad wynagradzania sędziów (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 4 października 2000 r., sygn. P 8/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 189). Powiązanie wynagrodzeń sędziów z przeciętnym wynagrodzeniem - chroni je przed związanym z inflacją spadkiem siły nabywczej, a dzięki mechanizmowi swoistej samoczynnej podwyżki wynagrodzenia zasadniczego i dodatków funkcyjnych - gwarantuje, że wynagrodzenie wzrośnie w wypadku dobrej kondycji gospodarki narodowej. Celem mechanizmu jest nie tylko odniesienie wynagrodzeń sędziów do obiektywnego wskaźnika, ale i uniezależnienie procesu ich ustalania od ingerencji władzy wykonawczej i ustawodawczej. Przy takim założeniu, stwierdził sąd, zmiana zasad wynagradzania w epizodycznych ustawach okołobudżetowych, jawi się jako

oczywiście sprzeczna z art. 178 ust. 2 Konstytucji. W tym kontekście powódka słusznie powołuje argumentację zawartą w uzasadnieniu do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 grudnia 2012 roku wydanego w sprawie K 1/12. Konstrukcja sporu w wymienionej sprawie była co do zasady analogiczna. Kwestionowaną ustawą o budżecie ustawodawca unormował bowiem podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego oraz sędziego Sądu Najwyższego (art. 22 ust. 1 i art. 23 ust. 1) w roku 2012, w oparciu o przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2010 r. Odstąpiono tym samym od ogólnej zasady ustalenia wynagrodzenia w korelacji do przeciętnego wynagrodzenia z II kwartału roku poprzedniego. W sferze faktycznej wynagrodzenia tej grupy pozostały w 2012 r. na tym samym poziomie, co w 2011r. Trybunał Konstytucyjny uznał zakwestionowaną regulację, polegającą w istocie na jednorocznym „zamrożeniu” wynagrodzeń, za zgodną z Konstytucją. W dużej mierze, jak uzasadniał, stanowisko to było efektem incydentalnego charakteru rzeczonoego rozwiązania oraz uwzględniało trudną sytuację finansową państwa, zagrażającą równowadze budżetowej, stanowiącej wartość konstytucyjną, konkurencyjną wobec wartości określonych w art. 178 Konstytucji. Jednocześnie organ uszczegółowił warunki, od wystąpienia których uzależniona jest skuteczność następczych działań legislacyjnych ustawodawcy. W ocenie Trybunału:

wynagrodzenia powinny być kształtowane w sposób wykluczający jakąkolwiek uznaniowość ze strony władzy wykonawczej,

wynagrodzenia powinny w dłuższym okresie czasu wykazywać tendencję wzrostową, nie mniejszą, niż przeciętne wynagrodzenie w sferze budżetowej,

w trudnej sytuacji budżetu państwa wynagrodzenia powinny być bardziej, niż wynagrodzenia wszystkich innych funkcjonariuszy i pracowników sfery budżetowej - chronione przed nadmiernie niekorzystnymi zmianami,

niedopuszczalne jest obniżenie w drodze normatywnej nominalnej wysokości wynagrodzenia, z wyjątkiem sytuacji, o której stanowi art. 216 ust. 5 Konstytucji (przekroczenia konstytucyjnego limitu zadłużenia).

Trybunał podkreślił, że w demokratycznym państwie prawa, opartym na trójpodziale władz, nie jest dopuszczalne, by jedna z nich, była przez pozostałe władze osłabiana, co mogłoby w konsekwencji prowadzić do uzależnienia od pozostałych władz i obniżyć jej autorytet. Wskazano w szczególności, że zamrożenie wynagrodzeń może być tolerowane tylko wyjątkowo i nie może w żadnym wypadku stać się ono systematyczną praktyką.

Już tylko w oparciu o powołane konstatacje, nie do pogodzenia z wartościami konstytucyjnymi pozostaje trzykrotne odstąpienie przez ustawodawcę od ustrojowego modelu wynagradzania sędziów. Jak wskazują ustalenia w przedmiotowej sprawie, powódka w przeciągu dwóch lat, w związku z postanowieniami ustaw o budżecie, „utraciła” ponad 20 tys. zł. W ocenie Sądu Rejonowego, takie działanie ustawodawcy całkowicie przeczy zasadzie z art. 178 Konstytucji. Niekorzystna zmiana w zakresie wynagradzania sędziów w latach 2020 -2023, nie daje pogodzić się również z art. 2 ustawy zasadniczej. Zgodnie z jego treścią Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. W świetle tej zasady, adresaci norm prawnych mają prawo oczekiwać, że regulacje prawne nie będą zmieniane na ich niekorzyść w sposób arbitralny, w oderwaniu od innych uchwalanych w tym samym okresie regulacji prawnych. Z jednej strony prawodawca odchodzi od ukształtowanych, stabilnych zasad wynagradzania sędziów, z drugiej zaś podwyższa uposażenia innych grup zawodowych. Dla przykładu, „ograniczenia budżetowe” nie przeszkodziły przyjęciu rozwiązań zawartych w ustawie z 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1834), która zmieniła ustawę z 21 listopada 2021r. o pracownikach samorządowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1282, ost.zm. Dz. U. z 2021 r. poz. 1834). Ustawa nowelizująca i nowe rozporządzenie Rady Ministrów z 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. poz. 1960) weszły w życie 1 listopada 2021 roku. Ze wskazaną datą wprowadzono istotne zmiany dotyczące wynagrodzeń osób wchodzących w skład organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego oraz diet radnych, zwiększając wartość ich uposażeń. Minimalne wynagrodzenie ww. osób nie może być niższe niż 80% maksymalnego wynagrodzenia określonego dla poszczególnych stanowisk w przepisach wydanych na podstawie art. 37 ust. 1 tejże ustawy. Ustalono przy tym, że maksymalne wynagrodzenie na danym stanowisku stanowi

suma maksymalnego poziomu wynagrodzenia zasadniczego oraz maksymalnego poziomu dodatku funkcyjnego, a w przypadku wójtów (burmistrzów, prezydentów miast), starostów oraz marszałków województwa także kwoty dodatku. Po drugie podniesiono poziom maksymalnego wynagrodzenia ww. osób decydując, że nie może ono przekroczyć w okresie miesiąca 11,2-krotności kwoty bazowej określonej w ustawie budżetowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw. Przed nowelizacją maksymalny poziom nie mógł przekroczyć 7-krotności kwoty bazowej. W ustawie budżetowej na rok 2021 kwota ta została określona na poziomie 1789,42zł. Oznacza to wzrost maksymalnego wynagrodzenia z 12.525,94zł na 20.041,50zł. Ustawa nowelizująca dokonała także zmian we wszystkich trzech ustrojowych ustawach samorządowych w zakresie maksymalnego poziomu diet przysługujących radnym. Po nowelizacji wysokość diet przysługujących radnemu nie może przekroczyć w ciągu miesiąca łącznie 2,4-krotności kwoty bazowej określonej w ustawie budżetowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1658). Tym samym maksymalna dieta radnego może wynieść 4.294,61 zł zamiast dotychczasowych 2.684,13 zł (1,5-krotności kwoty bazowej). Także w tym przypadku znowelizowane przepisy mają zastosowanie do ustalania wysokości diet od dnia 1 sierpnia 2021 r. Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 2021 r., (Dz. U. z 2021 r. poz. 1394) z dniem 1 sierpnia 2021r. zmieniono rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad wynagradzania osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe. Jego zapisy w sposób istotny zwiększyły mnożniki kwoty bazowej, stanowiącej podstawę ustalenia wartości uposażenia osób nim objętych. Wreszcie z mocy ustawy z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1834) ze skutkiem od 1 listopada 2021 r. zwiększono wartość uposażenia Prezydenta RP. Biorąc pod uwagę opisane nowelizacje, trudno mówić o konsekwencji ustawodawcy i korelacji między uzasadnieniem ustaw okołobudżetowych, a faktyczną sytuacją gospodarczą. Dowolność i uznaniowość działania prawodawcy stanowi jednoznaczne odstępstwo od zasady wynikającej z art. 2 Konstytucji.

Reasumując, Sąd Rejonowy uznał, iż przepisy okołobudżetowe, stanowiące podstawę wypłacanych powódce uposażeń (w roku 2021 i 2022) są sprzeczne z omówionymi art. 178 ust. 2 i art. 2 ustawy zasadniczej. Przy czym, sąd pierwszej instancji nie pozbawia ustawodawcy prawa do kształtowania wynagrodzenia osób zatrudnionych w szeroko rozumianej sferze publicznej, w tym sędziów. Zdaniem Sądu, wprowadzenie ewentualnych zmian winno nastąpić w drodze nowelizacji ustawy ustrojowej, nie zaś w oparciu o epizodyczne, z istoty swej jednorazowe regulacje okołobudżetowe. W rezultacie powyższych rozważań Sąd Rejonowy uznał za uzasadnione wyrównanie uposażenia powódce zgodnie z brzmieniem art.91-91a w zw. z art. 100 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych. Wobec tego, iż wysokość żądania za poszczególne miesiące nie była kwestionowana. Sąd zasądził kwoty dochodzone pozwem. O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. zasądzając je od dnia następującego po dniu wymagalności roszczenia. Wyrokowi nadano rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty stanowiącej miesięczne uposażenie powódki (art. 477² k.p.c.). O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., odstępując od obciążenia nimi pracodawcy. W realiach niniejszej sprawy pozwany - dysponent środków budżetowych przekazanych na realizację wynagrodzeń, nie miał w zasadzie wpływu na faktyczną wysokość wypłacanych uposażeń. W konsekwencji, nałożenie na pracodawcę obowiązku zwrotu kosztów, byłoby zdaniem Sądu Rejonowego krzywdzące.

Z rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego w części, tj., co do punktów 1 i 2, nie zgodził się pozwany i wywiódł apelację, gdzie zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci:

1) art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach ustawy okołobudżetowej na rok 2021 (Dz.U. z 2020 r, poz. 2400) oraz art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. z 2021 r. poz. 2445) poprzez błędne uznanie, że są one sprzeczne z art. 178 § 1 i 2 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a w konsekwencji, że nie mogły i nie mogą stanowić podstawy do ustalenia wysokości i wypłaty należnego powódce uposażenia w okresach obowiązywania wymienionych ustaw;

2) art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach ustawy o budżecie na rok 2021 (Dz.U. z 2020 r, poz. 2400) w zw. z art. 91 § 1 c oraz art. 100 § 2 z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2023 poz. 217), poprzez dokonanie błędnej oceny, że podstawą wyliczenia wynagrodzenia sędziów i uposażenia sędziów w stanie spoczynku - w tym powódki - w 2021 roku winno być przyjęte przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku 2020, mimo, iż art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 roku - stanowiący *lex specialis* i *lex posterior* w stosunku do ustawy z dnia 27 lipca 2021 roku - stanowił, iż w roku 2020 podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego, o której mowa w art. 91 § 1 c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072), stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2019 r. ogłoszone w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego;

3) art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. z 2021 r. poz. 2445) w zw. z art. 91 § 1 oraz art. 100 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2023 poz. 217) poprzez dokonanie błędnej oceny, że podstawą wyliczenia wynagrodzenia sędziów i uposażenia sędziów w stanie spoczynku - w tym powódki - w 2022 roku winno być przyjęte wynagrodzenie w drugim kwartale roku 2021, mimo, iż art. 8 ust 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 roku - stanowiący *lex specialis* i *lex posterior* w stosunku do ustawy z dnia 27 lipca 2021 roku - stanowił, iż w roku 2022 podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego, o której mowa w art. 91 § 1 c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 oraz z 2021 r. poz. 1080 i 1236), stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2020 r. ogłoszone w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, zwiększone o 26 zł.

W oparciu o powołane zarzuty, apelujący wnosił o zmianę wskazanego wyroku, poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I instancję, zasądzenie na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Na wypadek nieuwzględnienia apelacji - na podstawie art. 102 k.p.c. - o nieobciążanie pozwanego kosztami postępowania sądowego, w tym ewentualnymi kosztami zastępstwa procesowego a to wobec faktu, że powódka jest zwolniona od kosztów sądowych w sprawie, a pozwany jest jedynie dysponentem środków budżetowych przekazanych na realizację wynagrodzeń i uposażeń i dysponuje jedynie kwotami odniesionymi do wartości tychże świadczeń ustalonych zgodnie z regulacjami ustaw o budżecie.

Dodatkowo, w przypadku uznania, że niniejsze postępowanie winno być na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. podlegać zawieszeniu do czasu rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny postępowania toczącego się pod sygn. akt K 1/23, tj. sprawy z wniosku Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, rozpoznawanej łącznie ze sprawami K 3/23 z wniosku Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz K 4/32 z wniosku Krajowej Rady Sądownictwa, w sprawie niezgodności z Konstytucją RP określonych przepisów ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz. U. z 2022. poz. 2666), w szczególności, że art. 8 i 9 owej ustawy są niezgodne z art. 178 ust. 2 w. zw. z art. 178 ust. 1 oraz art. 173 i art. 10 ust. 1, art. 2, art. 31 ust.3 Konstytucji RP, apelujący wnosił o zawieszenie postępowania odwoławczego do czasu rozstrzygnięcia wymienionego wyżej postępowania w sprawie o sygn. akt K 1/23.

W uzasadnieniu apelacji wskazano, że spór w przedmiotowej sprawie sprowadzał się wyłącznie do dokonania przez sąd oceny, czy wynagrodzenia sędziów i uposażenia sędziów w stanie spoczynku winny być w roku 2021, 2022 i 2023 naliczane według przepisów ustaw o budżecie na 2021, 2022 i 2023 rok, które odpowiednio na okres roku 2021, 2022 i roku 2023 zmieniły podstawę naliczania wynagrodzenia sędziów i uposażenia sędziów w stanie spoczynku. Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych co do okoliczności determinujących wysokość uposażenia powódki, co więcej okoliczności te nie były przez pozwanego kwestionowane. Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że „w roku 2021 powódka otrzymywała uposażenie ustalone w oparciu o przeciętne wynagrodzenie z II kwartału roku 2019 (ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego) - zgodnie z brzmieniem art. 12 ustawy z 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021. W kolejnym roku, uposażenie powódki wypłacano z uwzględnieniem przeciętnego wynagrodzenia z II

kwartału roku 2020 (ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego) - na podstawie art. 8 ustawy z 17 grudnia 2021 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022. Gdyby uposażenie wypłacano powódce w wysokości, o której mowa w art. 91 § 1 c w zw. z art. 100 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, w okresie od 1 stycznia roku 2021 do 31 grudnia 2022 roku, otrzymałaby je w kwocie wyższej o 20 153,76 zł(...)” Mimo złożonego w odpowiedzi na pozew wniosku o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. do czasu rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny postępowania toczącego się pod sygn. akt K 1/23, tj. sprawy z wniosku Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, rozpoznawanej łącznie ze sprawami K 3/23 z wniosku Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz K 4/32 z wniosku Krajowej Rady Sądownictwa, w sprawie niezgodności z Konstytucją RP określonych przepisów ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz. U. z 2022. poz. 2666), w szczególności, że art. 8 i 9 owej ustawy są niezgodne z art. 178 ust.2 w. zw. z art. 178 ust. 1 oraz art. 173 i art. 10 ust. 1, art. 2, art. 31 ust.3 Konstytucji RP - Sąd I instancji odmówił zawieszenia postępowania wskazując, że sąd może odmówić stosowania przepisu ustawy lub rozporządzenia, jeżeli stwierdzi jego sprzeczność z prawem hierarchicznie wyższym i nie narusza to kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, który ma inny przedmiot orzekania, określony w art. 188 Konstytucji RP. Sąd I instancji ocenił, że ustawodawca - mimo formalnego wprowadzenia w życie kolejnych ustaw okołobudżetowych zmieniającego na kolejne lata 2021, 2022 i 2023 podstawę wynagrodzenia sędziów przewidzianą od 2009 roku w ustawie z dnia 27 lipca 2001 roku o ustroju sądów powszechnych - dokonał owej zmiany w sposób wadliwy, tj. z naruszeniem art. 178 § 1 i 2 oraz art. 2 Konstytucji RP. Sąd wskazuje m.in. „Oczywistym celem tych przepisów jest uniezależnienie wysokości wynagrodzeń sędziów, mających odpowiadać godności urzędu (art. 178 ust. 2 Konstytucji), od wahań koniunktury gospodarczej, w tym przejściowych trudności finansowych kraju. Sędziowie są jedyną grupą zawodową w Polsce, której Konstytucja gwarantuje prawo do wynagrodzenia „odpowiadającego godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków”. Art. 178 ust. 2 ustawy zasadniczej wyznacza, chociaż w sposób mało precyzyjny, pewien konieczny standard, który musi być respektowany przez ustawodawcę przy ustalaniu ustawowych zasad wynagradzania sędziów (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 4 października 2000 r., sygn. P 8/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 189). W istocie to właśnie powiązanie wynagrodzeń sędziów z przeciętnym wynagrodzeniem - chroni je przed związanym z inflacją spadkiem siły nabywczej, a dzięki mechanizmowi swoistej samoczynnej podwyżki wynagrodzenia zasadniczego i dodatków funkcyjnych - gwarantuje, że wynagrodzenie wzrośnie w wypadku dobrej kondycji gospodarki narodowej. Celem mechanizmu jest nie tylko odniesienie wynagrodzeń sędziów do obiektywnego wskaźnika, ale i uniezależnienie procesu ich ustalania od ingerencji władzy wykonawczej i ustawodawczej. Przy takim założeniu, zmiana zasad wynagradzania w epizodycznych ustawach okołobudżetowych, jawi się jako oczywiście sprzeczna z art. 178 ust. 2 Konstytucji. (...) trudno mówić o konsekwencji ustawodawcy i korelacji między uzasadnieniem ustaw okołobudżetowych, a faktyczną sytuacją gospodarczą. Dowolność i uznaniowość działania prawodawcy stanowi jednoznaczne odstępstwo od zasady wynikającej z art. 2 Konstytucji. Reasumując, Sąd uznał, iż przepisy okołobudżetowe, stanowiące podstawę wypłacanych powódce uposażeń (w roku 2021 i 2022) są sprzeczne z omówionymi art. 178 i art. 2 ustawy zasadniczej. Sąd nie pozbawia ustawodawcy prawa do kształtowania wynagrodzenia osób zatrudnionych w szeroko rozumianej sferze publicznej, w tym sędziów. Zdaniem Sądu, wprowadzenie ewentualnych zmian winno nastąpić w drodze nowelizacji ustawy ustrojowej, nie zaś w oparciu o epizodyczne, z istoty swej jednorazowe regulacje okołobudżetowe. W rezultacie powyższych rozważań Sąd uznał z uzasadnione wyrównanie uposażenia powódki zgodnie z brzmieniem art.91-91a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych. Wobec tego, iż wysokość żądania za poszczególne miesiące nie była kwestionowana, Sąd zasądził kwoty dochodzone pozwem.”

W ocenie pozwanego, Sąd I instancji po dokonaniu prawidłowych ustaleń faktycznych, dokonał błędnej wykładni przepisów prawa, poprzez uznanie, że przepisy ustaw okołobudżetowych, na podstawie których zmieniono na rok 2021, 2022 i 2023 podstawę naliczania wynagrodzeń sędziów - są sprzeczne z art. 178 § 1 i 2 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a w konsekwencji, że nie mogły i nie mogą stanowić podstawy do ustalenia wysokości i wypłaty należnego powódce uposażenia w okresach ich obowiązywania wskazanych w pozwie, tj. w 2021 i 2022 roku. Apelujący przypomniał sądowi, że ustawy okołobudżetowe na rok 2021, 2022 i 2023 wprowadziły odmienne zasady obliczania wynagrodzeń sędziów, a tym samym uposażeń sędziów w stanie spoczynku w roku 2021, 2022 i 2023. Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy okołobudżetowej na rok 2021- w roku 2021 podstawą ustalenia wynagrodzenia

zasadniczego sędziów, o której mowa w art. 91 § 1c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2019 roku ogłoszone w komunikacie przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, a zgodnie z art. 8 ust 1 i 2 ustawy o budżecie na 2022 rok - w roku 2022 podstawą ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziów, o której mowa w art. 91 § 1c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2020 roku ogłoszone w komunikacie przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, zwiększone o 26 zł. Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 1 grudnia 202 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 w 2023 roku podstawę wynagrodzenia zasadniczego sędziego, o której mowa w art. 91 § 1 c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 2072, ze zm.: dalej: p.u.s.p.) stanowi kwota w wysokości 5 444,42 zł. Ma mieć ona przy tym zgodnie z art. 8 ust. 2 wspomnianej ustawy zastosowanie jako podstawa określenia wynagrodzenia sędziego, ujętego w odrębnych przepisach. Tym samym - skoro wszystkie wymienione ustawy w powołanych przepisach wprost odnoszą się do art. 91 § 1 c ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych - to mimo braku jednoczesnych regulacji, że roku 2021, 2022 czy 2023 uchylone, czy też zawieszane jest stosowanie art. 91 § 1 c ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych - przyjęć należy, że stanowią one wobec owego przepisu uregulowanie szczególne. Przepisy ustaw o budżecie na rok 2021 (art. 12 ust. 1), 2022 (art. 8 ust. 1) oraz na rok 2023 (art. 8 ust. 1 i 2) jako przepisy szczególne zmieniły na czas określony ogólne zasady ustalania wysokości wynagrodzeń sędziów i uposażeń sędziów w stanie spoczynku, do których prawo nabywane jest co do zasady na podstawie art. 91 § 1 c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych odpowiednio w roku 2021, 2022 i 2023. Uznając za w pełni zasadny postulat ochrony prawa sędziów do wynagrodzenia ustalanego na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2023.2017 t.j.), w sposób powiązany na stałe z wysokością przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę za drugi kwartał roku poprzedniego, nie można jednocześnie pominąć faktu, że ustawy o budżecie na rok 2021, 2022 i 2023 zostały uchwalone i opublikowane w Dzienniku Ustaw, każda z nich jest aktem normatywnym powszechnie obowiązującym. Bez względu zatem na ocenę zasadności, czy prawidłowości wprowadzonych owymi ustawami zmian - konieczność stosowania przepisów obowiązujących w danym roku ustawy o budżecie i rozstrzygnięcia kolizji zachodzącej pomiędzy jej przepisami, a przepisami ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2023.2017 t.j.) wynika z zasady *lex specialis derogat legi generali* oraz *lex posteriori derogat legi priori*. Tym samym Prezes Sądu Okręgowego w Ł., jak również każdy Prezes jakiegokolwiek innej jednostki sądownictwa nie mógł i nie może nie stosować przepisów obowiązujących w danym roku ustawy o budżecie, będącej powszechnie obowiązującym aktem normatywnym. Z tych wszystkich przyczyn, w ocenie pozwanego Sąd I instancji dokonał wadliwej oceny prawnej co do tego, że mimo formalnego obowiązywania obowiązującej w 2021 i 2022 roku ustawy o budżecie i powinności rozstrzygnięcia kolizji zachodzącej pomiędzy jej przepisami, a przepisami ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2023.2017 t.j.) na podstawie zasady *lex specialis derogat legi generali* oraz *lex posteriori derogat legi priori* - uposażenie powódki winno być wyliczane i wypłacane z pominięciem obowiązującej w danym roku ustawy o budżecie, będącej powszechnie obowiązującym aktem normatywnym. W uzasadnieniu poglądu, że sąd I instancji winien był - zgodnie z wnioskiem pozwanego - zawiesić postępowanie do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny postępowania toczącego się pod sygn. akt K 1/23 - wskazać trzeba, że w dotychczasowym orzecznictwie TK oraz SN przez szereg lat nie utrwalił się jeden pogląd co do kwestii, czy sądy powszechne mogą samodzielnie odmawiać zastosowania przepisu ustawy, jeżeli stwierdzają jego niezgodność z Konstytucją. Przez wiele lat Trybunał Konstytucyjny prezentował pogląd, że bezpośrednio stosowania Konstytucji nie przyznaje kompetencji do kontroli konstytucyjności obowiązującego ustawodawstwa sądom, ani innym organom powołanym do stosowania prawa, bowiem artykuł 188 Konstytucji RP zastrzegł do wyłącznej kompetencji Trybunału Konstytucyjnego orzekanie w wymienionych w nim sprawach bez względu na to, czy rozstrzygnięcie ma mieć charakter powszechnie obowiązujący, czy też ma ograniczać się tylko do indywidualnej sprawy. Wielokrotnie również Sąd Najwyższy wskazywał, że jeżeli sąd jest przekonany o niezgodności przepisu z Konstytucją lub ma w tym względzie wątpliwości, powinien na podstawie art. 193 Konstytucji RP zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego z odpowiednim pytaniem prawnym (tak m.in. wyroki Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2002 r., III CKN 326/01, z dnia 30 października 2002 r., V CKN 1456/00, z dnia 3 grudnia 2008 r., V CSK 310/08; z dnia 27 stycznia 2010 r., II CSK 370/09, czy z dnia 24 listopada 2015 r., II CSK 517/14, LEX nr 1940564). Jednocześnie bezwzględnie wskazać trzeba, że wielokrotnie prezentowany był i

jest pogląd przeciwny, wyrażony choćby w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2001 r., III ZP 12/01, w której Sąd Najwyższy podkreślił, że przedmiotem orzekania sądu jest indywidualny stosunek społeczny, a nie orzekanie o prawie, do czego kompetentny jest Trybunał Konstytucyjny, że praktyka odmawiania stosowania przez sądy ustaw, które są zdaniem sądów niekonstytucyjne, wynika z przywoływanej zasady nadrzędności Konstytucji wyrażonej w art. 8 ust. 1 i nakazu bezpośredniego jej stosowania, wyrażonego w art. 8 ust. 2 Konstytucji RP, że do bezpośredniego stosowania Konstytucji przez sąd (art. 8 ust. 2) dochodzi wówczas, gdy sąd stwierdzi istnienie konfliktu między normami konstytucyjnymi a przepisem ustawy, który ma zastosować, szczególnie gdy owa sprzeczność jest oczywista. Wobec istnienia dwóch odmiennych poglądów co do możliwości niestosowania przez sąd w indywidualnej sprawie przepisu obowiązującej ustawy, która w ocenie sądu jest niezgodna z wartością, czy zasadą Konstytucji, a której niekonstytucyjność nie została stwierdzona wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, na wypadek uznania przez Sąd Okręgowy w Sieradzu, że postępowanie niniejsze winno być zawieszony do prawomocnego rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny postępowania toczącego się pod sygn. akt K 1/23 - wnosząc o ewentualne zawieszenie postępowania apelacyjnego. Podnoszę, że mimo, że formalnie Trybunał Konstytucyjny orzec ma o zgodności, bądź niezgodności z Konstytucją RP ustawy okołobudżetowej na rok 2023, a nie ustawy okołobudżetowej na rok 2021 czy 2021 - w uzasadnieniu zarzutu niekonstytucyjności szeroko powołane zostały regulacje dotyczące wynagrodzeń sędziów zawarte w ustawach okołobudżetowych na rok 2021 i 2022, będące podstawą roszczeń Pani powódki. Jednocześnie, na wypadek nieuwzględnienia apelacji - analogicznie jak w odpowiedzi na pozew, na podstawie art. 102 k.p.c. apelujący wnosil o nieobciążanie pozwanego kosztami postępowania sądowego, w tym ewentualnymi kosztami zastępstwa procesowego a to wobec faktu, że Pani powódka jest zwolniona od kosztów sądowych, a pozwany jest jedynie dysponentem środków budżetowych przekazanych na realizację wynagrodzeń i uposażeń i dysponuje jedynie kwotami odniesionymi do wartości tychże świadczeń ustalonych zgodnie z regulacjami ustaw okołobudżetowych.

W odpowiedzi na apelację, powódka domagała się jej oddalenia w całości, zasądzenia kosztów procesu za drugą instancję. Podniosła, że sąd pierwszej instancji nie naruszył przepisów prawa a materialnego. Nie można podzielić stanowiska skarżącego, jakoby Sąd I instancji dokonał błędnej wykładni przepisów prawa poprzez uznanie, że przepisy ustaw okołobudżetowych - art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach ustawy okołobudżetowej na rok 2021 (Dz. U. z 2020 r., poz. 2400) oraz art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz.U. z 2021 r., poz 2445) - na podstawie których zmieniono podstawę naliczania wynagrodzeń sędziów, są sprzeczne z art. 178 § 1 i 2 oraz art. 2 Konstytucji RP, a w konsekwencji, że nie mogły i nie mogą stanowić podstawy do ustalenia wysokości i wypłaty należnego powódce uposażenia w latach 2021 i 2022. Ocena Sądu Rejonowego była w tym zakresie prawidłowa, a wyrok Sądu I instancji, w zakresie niezaskarżonym przez stronę powodową zażaleniem, winien się ostać. Przede wszystkim słusznie zauważył Sąd I instancji, że w ustawie z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 (Dz. U. z 2020 r. poz. 2400) oraz w ustawie z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. z 2022 r. poz. 2445) ustawodawca zmodyfikował ustrojowy schemat wynagradzania sędziego, nie dokonując zmian w ustawie ustrojowej, w tym formalnie nie zawiesił i nie uchylił żadnego z zawartych w niej przepisów. W konsekwencji, do obrotu prawnego zostały wprowadzone istotne i niekorzystne z punktu widzenia zatrudnionego, odstępstwa w zakresie kształtowania jego wynagrodzenia. Odstąpiono od ogólnej zasady ustalenia wynagrodzenia w korelacji do przeciętnego wynagrodzenie z II kwartału roku poprzedniego, zawartej w art. 91 § 1c ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych. Ustalenie wysokości uposażenia powódki w 2021 roku na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy okołobudżetowej na 2021 r., zaś w 2022 roku na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy okołobudżetowej na 2022 r., co potwierdził Sąd I instancji, uchybia licznym przepisom Konstytucji RP. w tym w szczególności art. 178 ust. 1 i 2 Konstytucji RP oraz art. 2 (zasada ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, zasada ochrony praw słusznie nabytych). Sąd I instancji, powołując się na orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego podkreślił, że art. 178 ust. 2 ustawy zasadniczej wyznacza pewien konieczny standard, który musi być respektowany przez ustawodawcę przy ustalaniu ustawowych zasad wynagradzania sędziów (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 4 października 2000 r., sygn. P 8/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 189). Powiązanie wynagrodzeń sędziów z przeciętnym wynagrodzeniem chroni je przed związanym z inflacją spadkiem siły nabywczej, a dzięki mechanizmowi swoistej samoczynnej podwyżki wynagrodzenia zasadniczego i dodatków funkcyjnych -

gwarantuje, że wynagrodzenie wzrośnie w wypadku dobrej kondycji gospodarki narodowej. Celem mechanizmu jest nie tylko odniesienie wynagrodzeń sędziów do obiektywnego wskaźnika, ale i uniezależnienie procesu ich ustalania od ingerencji władzy wykonawczej i ustawodawczej. Zmiana zasad wynagradzania w epizodycznych ustawach o budżecie jawi się jako oczywiście sprzeczna z art. 178 ust. 2 Konstytucji. Niekorzystna zmiana w zakresie wynagradzania sędziów w oparciu o ustawy o budżecie, nie daje pogodzić się również z art. 2 Ustawy zasadniczej. Z jednej strony prawodawca odszedł od ukształtowanych, stabilnych zasad wynagradzania sędziów, z drugiej zaś podwyższył uposażenia innych grup zawodowych. Dowolność i uznaniowość działania prawodawcy stanowi jednoznaczne odstępstwo od zasady wynikającej z art. 2 Konstytucji. Niezależnie od zaprezentowanej powyżej argumentacji, zaznaczenia wymaga, że rolą tzw. ustaw o budżecie nie jest wprowadzanie zmian w ustawach zwykłych, lecz wyłącznie zapewnienie realizacji, wykonania ustawy budżetowej. Z tego też powodu, wprowadzanie zmian do innych ustaw (w tym przypadku do art. 91 § 1c P.u.s.p.), powinno odbywać się poprzez nowelizację danej ustawy, z poszanowaniem obowiązujących procesów legislacyjnych, w tym rygorów zmian ustaw ustrojowych. W roku 2020, ustawodawca - w co do zasady epizodycznej regulacji - ustawie z 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 (Dz. U. z 2020 r. poz. 2400), zmodyfikował ustrojowy schemat kształtowania wynagrodzenia sędziego, określając (art. 8), że podstawę jego wyliczenia stanowić będzie przeciętne miesięczne wynagrodzenie z II kwartału roku 2019 ogłaszane w trybie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Analogiczne rozwiązanie - stanowiące odstępstwo od uzależnienia wysokości wynagrodzenia sędziego od przeciętnego wynagrodzenia za II kwartał roku poprzedniego - powielono w ustawie z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. z 2022 r. poz. 2445). W kolejnym roku ustawodawca zdecydował się powiązać wysokość wynagrodzenia sędziego z kwotą 5 444,42 zł, wprost określoną w art. 8 ustawy z 1 grudnia 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023. W wypadku zastosowania przepisów ustrojowych, pobory ustalano by w korelacji z kwotą 6.156,25 (przeciętne miesięczne wynagrodzenia w II kwartale 2022 r.). Dokonywanie zmian w zakresie zasad kształtowania wynagrodzeń sędziowskich w oparciu o ustawę o budżecie, nie może być aprobowane. Ustawa o budżecie nie dotyczy zmian wynagrodzeń sędziów, ale służy zapewnieniu wykonania budżetu. Z formalnego punktu widzenia zmiany wynagrodzeń sędziów nie stanowią materii, jaką powinna regulować ustawa o budżecie.

W ocenie powódki, nie można pozostawić bez komentarza podniesionej w apelacji argumentacji pozwanego, odnośnie uprawnienia sądu orzekającego do kontroli konstytucyjności omawianych przepisów ustaw o budżecie. Kompetencję sądów powszechnych do odmowy zastosowania przepisu ustawy uznawanego przez nie za niekonstytucyjny i do wyrokowania z pominięciem takiego przepisu z bezpośrednim zastosowaniem Konstytucji RP wielokrotnie potwierdzał Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie: „sądy powszechne są uprawnione do badania zgodności stosowanych przepisów ustawowych z Konstytucją” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 1998 r., sygn. akt: I PKN 90/98, Opublikowano: OSNP 2000/1/6: „odmowa zastosowania przepisu w sprawie ma takie znaczenie, że sąd, stwierdziwszy „niekonstytucyjność” danego przepisu uwzględni ten fakt przy orzekaniu o indywidualnym stosunku w rozpoznawanej sprawie, a jego pogląd nie jest wiążący dla innych sądów orzekających w analogicznych sprawach. To uprawnienie sądu nie uchybia kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, którego orzeczenie jest powszechnie obowiązujące i ostateczne (art. 188 pkt 1 Konstytucji)” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2003 r., sygn. akt: V CK 47/02, LEXnr 157312), ... formułując przedstawione wyżej stanowisko, skład Sądu Najwyższego przychylił się do poglądu wyrażanego przez Sąd Najwyższy w innych składach, a mianowicie, że sąd powszechny może samodzielnie stwierdzić sprzeczność przepisu ustawy z Konstytucją i odmówić jego zastosowania w konkretnej sprawie” (por. postanowienie z dnia 26 maja 1998 r., 111SW 1/98, OSNAPUS 1998, nr 17, poz. 528 albo wyrok z dnia 19 kwietnia 2000 r., 11 CKN 272/2000, niepubl.). Powyższą linię orzecniczą słusznie przyjął sąd orzekający w sprawie wskazując, że „Oczywistym jest, iż w sytuacji wątpliwości dotyczącej mocy obowiązującej przepisów o sprzecznej treści, zawartych w aktach prawnych wydanych w różnym czasie i w wypadku, gdy przepisy późniejsze nie uchylają wcześniejszych, należy przyznać prymat przepisowi późniejszemu (lex posteriori derogat legi priori) - uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1993 r., 1PZP 12/03 nie publ, wyrok z dnia 12 kwietnia 1994 r., 1 PRN 12/94, OSNAPiUS 1994/4/61, z dnia 21 czerwca 1994 r., 1 PRN 38/94, OSNAPiUS 1994/10/162). Nie oznacza to jednakże, iż sąd pozbawiony jest prawa do oceny, czy „ nowe ” regulacje pozostają w zgodności z

normami rangi konstytucyjnej. Skoro Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej, jej przepisy stosuje się bezpośrednio, zaś sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP), to istnieje możliwość samodzielnego dokonania przez sąd oceny zgodności przepisów ustawowych z Konstytucją na użytek rozpoznawanej sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2016 roku, 111KRS 45/12, Lex nr 2288955). Obowiązkiem sądów jest wymierzanie sprawiedliwości (art. 10 ust. 2 i art. 1 ~5 ust. 1 Konstytucji). Sędzia nie może stosować ustaw bez uwzględnienia kontekstu konstytucyjnego. W konsekwencji, w jednostkowej sprawie, sąd może odmówić stosowania przepisu ustawy lub rozporządzenia, jeżeli stwierdzi jego sprzeczność z prawem hierarchicznie wyższym. Nie narusza to kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, który ma inny przedmiot orzekania (art. 188 Konstytucji) — wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2012 roku, 111PK 87/11 LEX nr 1619~03. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wywołuje ten skutek, że zakwestionowane przepisy tracą moc z chwilą w skazaną przez Trybunał podczas gdy stwierdzenie takiej niezgodności przez sąd jest podstawą do odmowy zastosowania zakwestionowanego przepisu w toku rozpoznawania określonej sprawy, pomimo, że formalnie przepis ten pozostaje w systemie prawnym”. Sądy powszechne są uprawnione do badania zgodności stosowanych przepisów ustawowych z Konstytucją, ale także - na co strona powodowa wskazywała w pozwie - postępowanie toczące się przed Trybunałem Konstytucyjnym pod sygn. akt K 1/23, rozpoznawane łącznie ze sprawami K 3/23 i K 4/23 o zbadanie zgodności z Konstytucją RP przepisów ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023, a w szczególności jej art. 8 ust. 1 i 2 oraz art. 9 ust. 1 i 2, nie dotyczą materii, którą objęte jest niniejsze postępowanie, albowiem dotyczą innego aktu prawnego niż te, w oparciu o które wypłacone zostało uposażenie powódki w latach 2021-2022.

W ocenie strony powodowej, w przypadku nieuwzględnienia apelacji, sąd nie powinien przychylić się do wniosku skarżącego zawartego w punkcie 3c apelacji, o nieobciążanie pozwanego kosztami postępowania sądowego, w tym kosztami zastępstwa procesowego. O ile zasada dwuinstancyjności w postępowaniu sądowym zapewnia stronie prawo wniesienia środka odwoławczego do drugiej instancji, jeśli orzeczenie sądu pierwszej instancji nie jest według niej satysfakcjonujące, o tyle pozwany, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, znając rozstrzygnięcie Sądu I instancji, winien liczyć się z ryzykiem przegrania procesu i obowiązku pokrycia kosztów postępowania apelacyjnego, w tym również kosztów zastępstwa procesowego strony przeciwnej. Pozwany znał motywy, jakimi kierował się Sąd Rejonowy, a decydując się na dalsze toczenie sporu przez wniesienie apelacji w sytuacji rzetelnej i wyczerpującej oceny roszczenia powódki, winien liczyć się z przegraną. Tym samym, w razie nieuwzględnienia apelacji, rozstrzygnięcie winno zapaść zgodnie z zawartą w art. 98 § 1 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

Z rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego, zawartym w punkcie 3 wyroku z 19 lipca 2023 r. w sprawie sygn. akt IV P 44/23, nie zgodziła się powódka i wywiodła zażalenie, gdzie zarzuciła naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

1) art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5. w zw. z § 9 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie poprzez ich niezastosowanie i nieobciążenie strony pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz powódki, niezbędnymi do celowego dochodzenia przez powódkę swoich roszczeń w sytuacji, w której pozwany w całości uległ żądaniu powódki;

2) art. 102 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i odstąpienie od obciążania pozwanego kosztami zastępstwa procesowego na rzecz powódki, podczas gdy według słusznościowego kryterium rozłożenia obowiązku ponoszenia kosztów, w szczególności z uwagi na fakt, iż pozwany uległ w całości żądaniu powódki, na stronie pozwanej powinien ciążyć obowiązek zwrotu kosztów procesu na rzecz powódki.

W związku z ww. zarzutami, powódka wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 2.717 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka podniosła, że zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). W przedmiotowej sprawie na koszty poniesione przez powódkę, która wygrała sprawę, składają się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 2.717 zł. Art. 98 § 1 k.p.c. statuuje podstawową regułę rozstrzygnięcia o kosztach procesu, którą jest zasada odpowiedzialności za wynik, tj. strona przegrywająca zobowiązana jest zwrócić swojemu przeciwnikowi poniesione przez niego koszty procesu. Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata, zgodnie z treścią przepisu art. 98 § 3 k.p.c. zalicza się również jego wynagrodzenie. Sąd I instancji, orzekając o kosztach procesu, oparł się na dyspozycji art. 102 k.p.c., zgodnie z którym, w wypadkach szczególnie uzasadnionych, sąd może zasądzić od strony przegrywającej część kosztów procesu albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Uregulowanie to stanowi wyjątek od naczelnej zasady odpowiedzialności za wynik procesu, zawartej w art. 98 § 1 k.p.c., nakładającej obowiązek poniesienia kosztów procesu przez stronę przegraną. W ocenie strony powodowej, brak jest podstaw do przyjęcia, że w przedmiotowej sprawie występuje przypadek szczególny, uzasadniający nieobciążanie pozwanego kosztami zastępstwa procesowego. Dokonując wykładni normy zawartej w art. 102 k.p.c. wielokrotnie już wskazywano w judykaturze, że ocena czy w okolicznościach określonej sprawy zaistniał „wypadek szczególnie uzasadniony” zależy od swobodnej decyzji sądu, która jednak nie może być dowolna i co więcej, powinna uwzględniać wszystkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jej podjęcie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/2007, Lex nr 621775; postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lutego 2010 r., I CZ 112/2009, Lex nr 564753). Strona powodowa nie kwestionuje poglądu, który został przyjęty w orzecznictwie Sądu Najwyższego, iż korzystanie z art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu orzekającego i to do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który pozwolił odstąpić od generalnej zasady obciążenia kosztami procesu strony przegrywającej spór. W sytuacji jednak, gdy sąd rozstrzygając o kosztach procesu dokonuje oceny w sposób pobieżny, dowolny i pozbawiony uzasadnionych podstaw, strona pokrzywdzona takim orzeczeniem uzyskuje możliwość ingerencji w to uprawnienie sądu o korzystaniu z art. 102 k.p.c., w ramach środka zaskarżenia, co w przedmiotowej sprawie właśnie ma miejsce (postanowienie SN z dnia 25 marca 2011 r., IV CZ 136/10). Uzasadnienie zastosowania art. 102 k.p.c., tylko przez lakoniczne wskazanie, iż nałożenie na pracodawcę obowiązku zwrotu kosztów, z uwagi na pełnienie przez niego funkcji dysponenta środków budżetowych, byłoby zdaniem Sądu dla pozwanego krzywdzące, jest w ocenie skarżącego dalece niewystarczające. Nieobciążenia strony przegrywającej proces w przedmiotowej sprawie w sytuacji, w której brak jest jakichkolwiek podstaw do pociągnięcia Skarbu Państwa do odpowiedzialności z tytułu tworzenia niekonstytucyjnych norm prawnych w zakresie wynagradzania sędziów, uniemożliwia jednostce dochodzenia zwrotu przysługującego jej na mocy art. 98 § 3 k.p.c. kosztów reprezentacji w procesie przez profesjonalnego pełnomocnika, które to koszty zostały rzeczywiście przez nią poniesione w celu dochodzenia swoich roszczeń. Koszty te nigdy nie musiałyby zostać przez powódkę poniesione, gdyby sędziowie nadal wynagradzani byli na mocy przepisów ustrojowych, nie zaś niekonstytucyjnych ustaw budżetowych, a Sąd Okręgowy w Ł., jako dysponent środków budżetowych, wypłacał powódce w latach 2021-2022 uposażenie w prawidłowej wysokości.

Pozwany domagał się oddalenia zażalenia, a na wypadek jego uwzględnienia, wnosił o nieobciążanie pozwanego kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego. Zaznaczył, że sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowej i zgodnej z prawem - opartej na treści art. 102 k.p.c. oceny, że przedmiotowej sprawie zachodzą podstawy do nieobciążania pozwanego obowiązkiem zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, a to wobec faktu, że pozwany, jako dysponent środków budżetowych przekazanych na realizację wynagrodzeń, nie miał wpływu na faktyczną wysokość wypłacanych na rzecz powódki uposażeń. Wskazane przez sąd I instancji uzasadnienie zastosowania art. 102 k.p.c. - wbrew zarzutom podnoszonym w przedmiotowym zażaleniu nie jest „lakoniczne” - jest krótkie, jednakże precyzuje jakie okoliczności faktyczne w sprawie sąd uznał za szczególnie uzasadnione. Jak podkreślają m.in. prof. Tadeusz Ereciński i prof. Małgorzata Manowska, ocena sądu w zakresie art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym, ma charakter dyskrecyjny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem, poczuciem sprawiedliwości oraz analizą okoliczności rozpoznawanej sprawy, wobec czego kontrola instancyjna zastosowania wskazanego przepisu winna prowadzić do zmiany rozstrzygnięcia o kosztach procesu tylko w sytuacji, gdy dokonana przez sąd pierwszej instancji ocena okaże się oczywiście dowolna

(tak SN m.in. w postanowieniach: z 27.03.2013 r., V CZ 96/12, LEX nr 1341743; z 17.04.2013 r., V CZ 103/12, LEX nr 1341712; z 29.11.2012 r., V CZ 58/12, LEX nr 1289063; z 10.10.2012 r., I CZ 66/12, LEX nr 1232749; z 5.10.2012 r., IV CZ 63/12, LEX nr 1232814). Zdaniem pozwanego, ocena dokonana przez sąd nie może być uznana za dowolną, a fakt uwzględnienia powództwa powódki w całości pozostaje poza sferą oceny, czy zachodziła i zachodzi podstawa do zastosowania art. 102 k.p.c. Pozwany nie miał i nie ma żadnego wpływu na proces legislacyjny, w tym na treść przepisów kolejnych ustaw o budżetach, a jako dysponent środków budżetowych przekazywanych na realizację wynagrodzeń i uposażeń sędziów - nie ma możliwości ustalania ich w innej wysokości, niż zgodnie z przepisami powszechnie obowiązującego prawa. Ta właśnie szczególna, specyficzna sytuacja faktyczna została słusznie przez Sąd Rejonowy uznana za wypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu art. 102 k.p.c. i brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że ocena ta nosi cechę oczywistej dowolności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego i zażalenie powódki są niezasadne, bowiem sąd pierwszej instancji wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje oparcie w całokształcie niespornych okoliczności faktycznych sprawy. Zdaniem Sądu Okręgowego, na powyższe wskazuje uzasadnienie wyroku sądu pierwszej instancji, które posiada wszystkie elementy niezbędne, jak też dane pozwalające na kontrolę rozstrzygnięcia w granicach apelacji i zażalenia.

Co do apelacji, zauważenia wymaga, że wniesiona przez fachowego pełnomocnika zarzuca wyłącznie naruszenie przepisów prawa materialnego, natomiast nie formułuje żadnych zarzutów dotyczących naruszenia prawa procesowego, zmierzających do zmiany ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Rejonowy. W tej sytuacji, skoro apelujący nie sprecyzował żadnego zarzutu naruszenia prawa procesowego, a tym samym nie podważał ustaleń faktycznych dokonanych przez sąd meriti, Sąd Okręgowy brał pod uwagę jedynie zgłoszone zarzuty naruszenia prawa materialnego, które w okolicznościach faktycznych sprawy ocenić należy jako chybione. Wato tu podkreślić, że naruszenie prawa materialnego może polegać na błędnej jego wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu. Błędna wykładnia prawa polega na błędnym zrozumieniu treści lub znaczenia normy prawnej. Z kolei naruszenie prawa przez niewłaściwe jego zastosowanie, to, jak słusznie wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 25 marca 1999 roku, III KKN 206/98 (OSNC 1999, nr 10, poz. 183), kwestia prawidłowego odniesienia normy prawa materialnego do ustalonego stanu faktycznego, sprawa właściwego skonfrontowania okoliczności stanu faktycznego z hipotezą odnośnej normy prawnej i poddanie tego stanu ocenie prawnej na podstawie treści tej normy.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy nie dopuścił się żadnej ze wskazanych postaci naruszenia prawa materialnego. W ocenie sądu odwoławczego, nie tracąc z pola widzenia treści wyczekiwanego przez strony procesu Wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 8 listopada 2023 roku sygn. akt K 1/23 (Dz. U. z 15 listopada 2023 roku poz. 2479), gdzie TK orzekł, że art. 8 i art. 9 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 są niezgodne z art. 178 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (pkt 1), art. 7 ustawy powołanej w punkcie 1 jest niezgodny z art. 195 ust. 2 Konstytucji (pkt 2), zarzuty apelującego w postaci naruszenia przez sąd pierwszej instancji art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach ustawy o budżetowej na rok 2021 (Dz.U. z 2020 r, poz. 2400) oraz art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. z 2021 r. poz. 2445) poprzez błędne uznanie, że są one sprzeczne z art. 178 § 1 i 2 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, naruszenia art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach ustawy o budżetowej na rok 2021 (Dz.U. z 2020 r, poz. 2400) w zw. z art. 91 § 1 c oraz art. 100 § 2 z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2023 poz. 217), poprzez dokonanie przez sąd błędnej oceny, że podstawą wyliczenia wynagrodzenia sędziów i uposażenia sędziów w stanie spoczynku - w tym powódki - w 2021 roku winno być przyjęte przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku 2020, naruszenia art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. z 2021 r. poz. 2445) w zw. z art. 91 § 1 oraz art. 100 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2023 poz. 217), poprzez dokonanie błędnej oceny, że podstawą wyliczenia wynagrodzenia sędziów i uposażenia sędziów w stanie spoczynku - w tym powódki - w 2022 roku winno być przyjęte wynagrodzenie w drugim kwartale roku 2021, są chybione. Na potrzeby niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy

w pełni akceptuje poglądy prawne i wykładnię stosowania prawa w zakresie wynagrodzenia sędziów, wyrażone przez Sąd Rejonowy. Przede wszystkim, zasady ustalania wynagrodzeń sędziów sądów powszechnych, tu sędzi w stanie spoczynku, zostały uregulowane w art. 91-91 a w zw. z art. 100 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 365 z późn. zm.). Wysokość wynagrodzenia sędziów, zajmujących równorzędne stanowiska sędziowskie, różnicuje jedynie staż pracy lub pełnione funkcje (art. 91 § 1 u.s.p.). Art. 91 § 1c cyt. ustawy statuuje zasadę, że podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53), z zastrzeżeniem § 1d. Stosownie do § 1d cytowanego przepisu, jeżeli przeciętne wynagrodzenie, o którym mowa w § 1c, jest niższe od przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za drugi kwartał roku poprzedzającego - przyjmuje się podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w dotychczasowej wysokości. Art. 91 § 2 u.s.p. stanowi, że wynagrodzenie zasadnicze sędziego określa się w stawkach, których wysokość ustala się z zastosowaniem mnożników podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego, o której mowa w § 1c. Stawki wynagrodzenia zasadniczego na poszczególnych stanowiskach sędziowskich oraz mnożniki, służące do ustalenia wysokości wynagrodzenia zasadniczego sędziów w poszczególnych stawkach, określa załącznik do ustawy. Sędziemu przechodzącemu lub przeniesionemu w stan spoczynku z powodu wieku, choroby lub utraty sił przysługuje uposażenie w wysokości 75% wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat, pobieranych na ostatnio zajmowanym stanowisku (art. 100§2). Celem tych przepisów było uniezależnienie wysokości wynagrodzeń sędziów, mających odpowiadać godności urzędu (art. 178 ust. 2 Konstytucji), od wahań koniunktury gospodarczej, w tym przejściowych trudności finansowych kraju. Sędziowie są jedyną grupą zawodową w Polsce, której Konstytucja gwarantuje prawo do wynagrodzenia „odpowiadającego godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków”. Art. 178 ust. 2 ustawy zasadniczej wyznacza, chociaż w sposób mało precyzyjny, pewien konieczny standard, który musi być respektowany przez ustawodawcę przy ustalaniu ustawowych zasad wynagradzania sędziów (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 4 października 2000 r., sygn. P 8/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 189). Powiązanie wynagrodzeń sędziów z przeciętnym wynagrodzeniem - chroni je przed związanym z inflacją spadkiem siły nabywczej, a dzięki mechanizmowi swoistej samoczynnej podwyżki wynagrodzenia zasadniczego i dodatków funkcyjnych - gwarantuje, że wynagrodzenie wzrośnie w wypadku dobrej kondycji gospodarki narodowej. Celem mechanizmu jest nie tylko odniesienie wynagrodzeń sędziów do obiektywnego wskaźnika, ale i uniezależnienie procesu ich ustalania od ingerencji władzy wykonawczej i ustawodawczej. W 2020 roku, pomijając ww. przepisy ustrojowe, ustawodawca, w epizodycznej regulacji - ustawie z 19 listopada 2020r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 (Dz. U. z 2020r. poz. 2400), zmodyfikował zagwarantowany schemat kształtowania wynagrodzenia sędziego, określając (art. 8), że podstawę jego wyliczenia stanowić będzie przeciętne miesięczne wynagrodzenie z II kwartału roku 2019 ogłaszane w trybie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Podobna regulacja znalazła się w ustawie z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. z 2022r. poz. 2445). W kolejnym roku, ustawodawca zdecydował się powiązać wysokość wynagrodzenia sędziego z kwotą 5444,42zł, wprost określoną w art. 8 ustawy z 1 grudnia 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023. Rację ma więc sąd pierwszej instancji, że w trzech kolejnych latach wprowadzono istotne i to niekorzystne z punktu widzenia zatrudnionego sędziego, odstępstwa w zakresie kształtowania jego wynagrodzenia. Co ważne dla sprawy, ustawodawca nie dokonał jednoczesnych zmian w ustawie ustrojowej, w tym formalnie nie zawiesił i nie uchylił żadnego z zawartych w niej przepisów. Oczywiście jest również dla sądu odwoławczego, że w sytuacji wątpliwości dotyczącej mocy obowiązującej przepisów o sprzecznej treści, zawartych w aktach prawnych wydanych w różnym czasie i w wypadku, gdy przepisy późniejsze nie uchylają wcześniejszych, należy przyznać prymat przepisowi późniejszemu (lex posteriori derogat legi priori). Nie oznacza to jednakże, iż sąd pozbawiony jest prawa do oceny, czy „nowe” regulacje pozostają w zgodności z normami rangi konstytucyjnej. W ocenie Sądu Okręgowego, skoro Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej, jej przepisy stosuje się bezpośrednio, zaś sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP), to istnieje możliwość samodzielnego dokonania przez sąd oceny zgodności przepisów ustawowych z Konstytucją na użytek rozpoznawanej sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2016 roku, III KRS 45/12, Lex nr 2288955). Obowiązkiem sądów jest wymierzanie sprawiedliwości (art. 10 ust. 2 i art. 175 ust. 1 Konstytucji). Sędzia nie może

stosować ustaw bez uwzględnienia kontekstu konstytucyjnego. W konsekwencji, w jednostkowej sprawie, sąd może odmówić stosowania przepisu ustawy lub rozporządzenia, jeżeli stwierdzi jego sprzeczność z prawem hierarchicznie wyższym. Nie narusza to kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, który ma inny przedmiot orzekania (art. 188 Konstytucji) - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2012 roku, III PK 87/11 LEX nr 1619703. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wywołuje ten skutek, że zakwestionowane przepisy tracą moc z chwilą wskazaną przez Trybunał, podczas gdy stwierdzenie takiej niezgodności przez sąd jest podstawą do odmowy zastosowania zakwestionowanego przepisu w toku rozpoznawania określonej sprawy, pomimo, że formalnie przepis ten pozostaje w systemie prawnym. Przy takim założeniu, ma rację sąd pierwszej instancji, że zmiana zasad wynagradzania i to w epizodycznych ustawach okołobudżetowych, jawić się musi jako oczywiście sprzeczna z art. 178 ust. 2 Konstytucji.

Powódka słusznie powołuje argumentację zawartą w uzasadnieniu do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 grudnia 2012 roku wydanego w sprawie K 1/12. Tamże, kwestionowaną ustawą okołobudżetową ustawodawca unormował podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego oraz sędziego Sądu Najwyższego (art. 22 ust. 1 i art. 23 ust. 1) w roku 2012, w oparciu o przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2010 r. Odstąpiono tym samym od ogólnej zasady ustalenia wynagrodzenia w korelacji do przeciętne wynagrodzenie z II kwartału roku poprzedniego. Trybunał podkreślił, że w demokratycznym państwie prawa, opartym na trójpodziale władz, nie jest dopuszczalne, by jedna z nich, była przez pozostałe władze osłabiana, co mogłoby w konsekwencji prowadzić do uzależnienia od pozostałych władz i obniżyć jej autorytet. Wskazano w szczególności, że zamrożenie wynagrodzeń może być tolerowane tylko wyjątkowo i nie może w żadnym wypadku stać się ono systematyczną praktyką, jak w niniejszej sprawie. Nawiązując do powyższego, należy zaakceptować pogląd Sądu Rejonowego, że nie do pogodzenia z wartościami konstytucyjnymi pozostaje trzykrotne odstępienie przez ustawodawcę od ustrojowego modelu wynagradzania sędziów. Takie działanie władzy ustawodawczej całkowicie przeczy zasadzie z art. 178 Konstytucji.

Ma również rację sąd pierwszej instancji twierdząc, że wskazana niekorzystna zmiana w zakresie wynagradzania sędziów w latach 2020 -2023, nie daje pogodzić się z art. 2 Konstytucji. Zgodnie z jego treścią, Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. W świetle tej zasady, adresaci norm prawnych mają prawo oczekiwać, że regulacje prawne nie będą zmieniane na ich niekorzyść w sposób arbitralny, w oderwaniu od innych uchwalanych w tym samym okresie regulacji prawnych. Co ważne, z jednej strony prawodawca odchodzi od ukształtowanych, stabilnych zasad wynagradzania sędziów, z drugiej zaś podwyższa uposażenia innych grup zawodowych, jak to przytoczył sąd meriti.

Ostatecznie, Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że przepisy okołobudżetowe, stanowiące podstawę wypłacanych powódce uposażeń w roku 2021 i 2022, są sprzeczne z art. 178 ust. 2 i art. 2 ustawy Zasadniczej, a wprowadzenie ewentualnych zmian winno nastąpić w drodze nowelizacji ustawy ustrojowej, nie zaś w oparciu o epizodyczne, z istoty jednorazowe regulacje okołobudżetowe. Trybunał Konstytucyjny, w powołanym na wstępie wyroku z 8 listopada 2023 roku, zajął tożsamy pogląd na wysokość wynagrodzenia sędziów w roku następnym, 2023. Przedmiotem zainteresowania Trybunału była podobna konstrukcja prawna, tj. regulacja ujęta w kolejnej czasowo ustawie, ustawie z 1 grudnia 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023.

W konsekwencji powyższego, na podstawie art. 385 k.p.c., sąd odwoławczy oddalił apelację pozwanego jako bezzasadną. Nie obciążył apelującego obowiązkiem zwrotu powódce kosztów zastępstwa procesowego za II instancję, a to w myśl art. 102 k. p. c. Pozwany, jako dysponent środków budżetowych przekazanych na realizację wynagrodzeń sędziów, niezależnie od prawnego poglądu na materię przedmiotu sporu, nie miał żadnego wpływu na faktyczną wysokość wypłacanych uposażeń. Nałożenie na pracodawcę obowiązku zwrotu kosztów, byłoby zdaniem Sądu Okręgowego krzywdzące i to w rozumieniu cyt. przepisu. Przeto, Sąd Okręgowy uznał, że w sprawie ma zastosowanie art. 102 k.p.c. Jak stanowi art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Z kolei, w myśl § 3 wskazanego przepisu, do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach. W myśl natomiast art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo

nie obciążać jej w ogóle kosztami. Należy podkreślić, że przepis art. 102 k.p.c. urzeczywistnia zasadę słuszności i jako wyjątkowy, stanowiący wyłom w zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu - nie podlega wykładni rozszerzającej i wyklucza uogólnianie, a może być stosowany jedynie w zależności od konkretnego wypadku (tak postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 1976r. sygn. IV Pz 61/76, LEX nr 7856, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 1981r. sygn. IV Pz 11/81, LEX nr 8307). Wobec tego, przy ocenie przesłanek z art. 102 k.p.c. należy przede wszystkim wziąć pod uwagę fakty związane z samym przebiegiem procesu, tj. podstawę oddalenia bądź uwzględnienia żądania, zgodność zamiarów stron w sprawach dotyczących stosunku prawnego, który może być ukształtowany tylko wyrokiem, szczególną zawilłość lub precedensowy charakter sprawy albo subiektywne przekonanie strony co do zasadności zajmowanego stanowiska - trudne do zweryfikowania a limine (tak wyrok S.A. w Katowicach z 18.07.2013 r. I ACa 447/13 LEX nr 1349918). W niniejszej sprawie, pozwany wykazał, że po jego stronie zachodzą owe "szczególne okoliczności", które uzasadniają zwolnienie go z obowiązku ponoszenia kosztów procesu w drugiej instancji i to pomimo oddalenia apelacji w całości. Art. 102 k.p.c. daje sądowi możliwość całkowitego lub częściowego odstąpienia od obciążania strony przegrywającej kosztami procesu. Sąd nie jest zobligowany do zastosowania tego przepisu a jedynie ma taką możliwość, po rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy, co uczynił. Sądy posiadają swobodę kształtowania orzeczeń o kosztach procesu, a więc i kosztach zastępstwa procesowego, samodzielnie decydują czy na gruncie konkretnej sprawy zachodzą owe "szczególne okoliczności" o jakich mowa w powoływanym wyżej przepisie pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania. Jak wskazał Sąd Najwyższy „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i fakty leżące na zewnątrz procesu. Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego (postanowienie z 14 stycznia 1974r., II CZ 223/73, LEX nr 7379, postanowienie Sądu N. 13 października 1976r. sygn. IV Pz 61/76, LEX nr 7856, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 1981r. sygn. IV Pz 11/81, LEX nr 8307). Te zaś na gruncie rozpoznawanej sprawy wystąpiły, o czy Sąd Okręgowy zważył wyżej.

Rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego, zawarte w punkcie 3 wyroku z 19 lipca 2023 r. w sprawie sygn. akt IV P 44/23, zasługuje na akceptację, a zażalenie powódki w tej materii podlega oddaleniu. Zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego w postaci art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5. w zw. z § 9 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, poprzez ich niezastosowanie i nieobciążenie strony pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz powódki oraz w postaci art. 102 k.p.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i odstąpienie od obciążania pozwanego kosztami zastępstwa procesowego na rzecz powódki, podczas gdy według słusznościowego kryterium rozłożenia obowiązku ponoszenia kosztów, w szczególności z uwagi na fakt, iż pozwany uległ w całości żądaniu powódki, na stronie pozwanej powinien ciążyć obowiązek zwrotu kosztów procesu na rzecz powódki, nie mogą odnieść zamierzonego skutku. Wskazane przez sąd I instancji uzasadnienie zastosowania art. 102 k.p.c. trafnie precyzuje jakie to okoliczności faktyczne w sprawie sąd uznał za szczególnie uzasadnione. Faktycznie, pozwany nie miał i nie ma żadnego wpływu na proces legislacyjny, w tym na treść przepisów kolejnych ustaw okołobudżetowych, a jako dysponent środków budżetowych przekazywanych na realizację wynagrodzeń i uposażeń sędziów - nie ma możliwości ustalania ich w innej wysokości, niż zgodnie z przepisami powszechnie obowiązującego prawa. Ta właśnie szczególna, specyficzna sytuacja została słusznie przez Sąd Rejonowy uznana za wypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu art. 102 k.p.c. Brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że ocena ta nosi cechę oczywistej dowolności. Przeto, Sąd Okręgowy uznał również, że w sprawie ma zastosowanie art. 102 k.p.c. Jak stanowi art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Z kolei, w myśl § 3 wskazanego przepisu, do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach. W myśl natomiast art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Należy podkreślić, że przepis art. 102 k.p.c. urzeczywistnia zasadę słuszności i jako wyjątkowy, stanowiący wyłom w zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu - nie podlega wykładni rozszerzającej i wyklucza uogólnianie, a może być stosowany jedynie w zależności od konkretnego wypadku (tak postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 1976r. sygn. IV Pz 61/76, LEX nr

7856, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 1981r. sygn. IV Pz 11/81, LEX nr 8307). Wobec tego, przy ocenie przesłanek z art. 102 k.p.c. należy przede wszystkim wziąć pod uwagę fakty związane z samym przebiegiem procesu, tj. podstawę oddalenia bądź uwzględnienia żądania, zgodność zamiarów stron w sprawach dotyczących stosunku prawnego, który może być ukształtowany tylko wyrokiem, szczególną zawilóść lub precedensowy charakter sprawy albo subiektywne przekonanie strony co do zasadności zajmowanego stanowiska - trudne do zweryfikowania a limine (tak wyrok S.A. w Katowicach z 18.07.2013 r. I ACa 447/13 LEX nr 1349918). W niniejszej sprawie, pozwany wykazał, że po jego stronie zachodzą owe "szczególne okoliczności", które uzasadniają zwolnienie go z obowiązku ponoszenia kosztów procesu w pierwszej instancji i to pomimo uwzględnienia pretensji powódki w całości. Art. 102 k.p.c. daje sądowi możliwość całkowitego lub częściowego odstąpienia od obciążania strony przegrywającej kosztami procesu. Sąd nie jest zobligowany do zastosowania tego przepisu a jedynie ma taką możliwość, po rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy, co uczynił. Sądy posiadają swobodę kształtowania orzeczeń o kosztach procesu, a więc i kosztach zastępstwa procesowego, samodzielnie decydują czy na gruncie konkretnej sprawy zachodzą owe "szczególne okoliczności" o jakich mowa w powoływanym wyżej przepisie pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania. Jak wskazał Sąd Najwyższy „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i fakty leżące na zewnątrz procesu. Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (postanowienie z 14 stycznia 1974r., II CZ 223/73, LEX nr 7379, postanowienie Sądu N. 13 października 1976r. sygn. IV Pz 61/76, LEX nr 7856, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 1981r. sygn. IV Pz 11/81, LEX nr 8307). Te zaś na gruncie rozpoznawanej sprawy wystąpiły. Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c., zażalenie powódki podlegało oddaleniu.